

י' בשבט, התשפ"ה

בס"ד

דבר תורה לפרשת "בשלח" לעילוי נשמת סרן אייל מבורך טוויטו הי"ד / מאת שמואל לנקרי

מלחמת קריעת ים סוף למול מלחמת עמלק

כשנתבקשתי לכתוב דבר תורה לפרשת "בשלח", לעילוי נשמתו של הקצין סרן אייל מבורך טוויטו הי"ד, חשבתי שאין פרשה מתאימה מזו, המקשרת בין המלחמות הראשונות שנלחם עם ישראל לאחר צאתו ממצרים, ובין נפילתו של אייל על הגנת המולדת, בגבורה עילאית ותוך קידוש השם.

ובמה דברים אמורים? פרשת "בשלח" עוסקת כאמור בשתי מלחמות שנכפו על עם ישראל, לאחר צאתו ממצרים. הראשונה היא מלחמת קריעת ים סוף שאותה אנו קוראים גם בשביעי של פסח, המופיעה בתחילת הפרשה, בה עם ישראל הוא בתפקיד פאסיבי, והקב"ה מושיע את ישראל מבלי שייאלצו להילחם במצרים. השניה היא מלחמת עמלק, המוזכרת בסוף הפרשה, ושאותה אנו קוראים גם בחג הפורים, ובה עם ישראל נאלץ ליזום ולהגן על חייו במלחמת מצווה בפיקודו של יהושע בן נון ותחת מנהיגותו של משה רבנו, הניצב "על ראש הגבעה".

באשר לקריעת ים סוף, עם ישראל יוצא ממצרים לאחר 210 שנות עבדות. התורה מציינת "וחמושים עלו בני ישראל ממצרים", אולם למרות זאת, שנות העבדות הותירו חותם בעם ישראל והפחד מהמצרים נותר בעינו. וכך, על אף שישראל יצאו ממצרים "ביד רמה", לאחר עשר מכות שספגו המצרים, הרי שכאשר הם רואים את מצרים במרדף אחריהם - העם נכנס לפחד משתק, כפי שעולה מהכתובים: "ופרעה הקריב - וישאו בני ישראל את עיניהם והנה ממצרים נוסע אחריהם וייראו מאוד ויצעקו בני ישראל אל ה'". משה רבנו מרגיע את העם ואומר להם "... אל תיראו, התייצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום, כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" (שמות, י"ד, פסוקים י"ג-י"ד).

המדובר אפוא במלחמה שהיא נס גמור, וכל שנדרש מעם ישראל הוא להחריש, להתפלל ולראות את היד הגדולה אשר עושה ה' במצרים. סיומה של מלחמה זו הוא בנצחון מוחלט, כאשר המצרים טבעו בים לעיני עם ישראל.

מנגד, במלחמת עמלק, עם ישראל נאלץ לאחוז בנשק, לבחור לעצמו לוחמים ראויים ולצאת לקרב כנגד מתקפת הפתע של עמלק, אשר ניצל רפיון רוחני על מנת לזנב בעם ישראל ברפידיים. התורה מספרת לנו "ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידיים. ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק, מחר אנכי ניצב על ראש הגבעה ומטה האלקים בידי. ויעש יהושע כאשר אמר לו משה להילחם בעמלק, ומשה אהרן וחורו עלו ראש הגבעה. והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר עמלק. וידי משה כבדים ויקחו אבן וישימו תחתיו וישב עליה, ואהרן וחור תמכו בידיו מזה אחד ומזה אחד, ויהי ידיו אמונה עד בא השמש. ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב" (שמות, י"ז, פסוקים ח-י"ג).

חז"ל שמים דגש על מספר דברים במלחמת עמלק, שהינם בגדר לקח לדורות.

כאייל תערוג

פרשת שבוע לעילוי נשמת אייל מבורך מיום ה"ד

ראשית, מלחמת עמלק מגיעה לאחר רפיון אמוני בעם ישראל, והדבר נרמז בשם המקום בו אירע הקרב - **"רפיזים"** לפי שרפו ידיהם מן התורה. כלומר, חולשה באמונה של עם ישראל - עלולה להוביל למלחמה, שבסופה העם יתחזק מחדש באמונתו ויראה את גדולת ה'.

שנית, משה בוחר את **יהושע בן נון** משבט אפרים (בנו של יוסף) להוביל את הקרב. יהושע הוא מזרעה של רחל אמנו, שהיתה בה **אהבת חינם** כלפי לאה אחותה והיא מסרה לה את הסימנים כדי שלא תתבייש בליל כלולותיה עם יעקב - ולכן בניה הם שכשירים לצאת לקרב נגד עמלק, שיש בו **שנאת חינם**.

שלישית, משה מצווה את יהושע "בחר לנו אנשים" - דהיינו לוחמי ישראל היו המובחרים שבעם ישראל **"גיבורים ויראי חטא"**.

רביעית, משה רבנו אינו מתרחק משדה הקרב ואינו חושש מהסכנה - אלא הוא עולה לראש הגבעה הצופה אל שדה הקרב, בכדי להתפלל על עם ישראל, תוך שהוא רואה את הלוחמים ומשמש להם דוגמא אישית. דהיינו המנהיג נמצא **בחזית**.

חמישית, על אף שעם ישראל נאלץ להילחם, משה רבנו מציב לנגד עיניהם את **האמונה** בקב"ה שרק הוא יושיע את עם ישראל. המדובר במלחמה אמונית - **"ויהי ידיו אמונה עד בא השמש"**.

שישית, מנהיגי ישראל משתתפים בצער של הלוחמים, והם **מצויים בתענית**, שנאמר "ומשה אהרן וחור עלו ראש הגבעה" - "מכאן לתענית שצריכים שלושה לעבור לפני התיבה" (ראו דברי רש"י, שמות, י"ז, ט). דהיינו מנהיגי ישראל **אינם** אמורים לנהל שגרת יומם וליהנות ממטעמים, שעה שלוחמי ישראל מצויים בסכנה ומחרפים נפשם.

שביעית, הדוגמא האישית באה לביטוי לא רק בכך שמשה אהרן וחור צמים, אלא שגם כאשר ידי משה כבדים, משה מתיישב על **אבן**, ולא על כיסא או כורסא נוחה.

שמינית, הלקח הגדול ביותר ממלחמת עמלק, הוא האמונה בקב"ה. וידועה שאלת המשנה (ראש השנה, ג, ח) **"וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה? אלא לומר לך, שכל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדים את ליבם לאביהם שבשמיים, היו מתגברים, ואם לאו היו נופלים"**.

הנה לנו ההבדל הגדול בין מלחמת קריעת ים סוף ובין מלחמת עמלק.

בקריעת ים סוף העם אינו נדרש להלחם והאמונה שלו בה' מגיעה ומתחזקת בזכות הנס העצום: **"וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו"** (שמות, י"ד, ל"א). עם ישראל היה עם של עבדים, ולא היה בו העוז להילחם במי שעבד אותו, וזאת על אף שישראל עלו חמושים ממצרים.

במלחמת עמלק, עם ישראל כבר מגובש יותר ובעל אמונה, ועל אף הרפיון הרגעי שאחז בו, העם יוצא **למלחמת מצווה**, הוא יוזם ואינו פאסיבי, אולם תמיד זוכר ויודע **שרק בזכות ה' תגיע התשועה במלחמה**. הדבר בא לביטוי **בזהות מפקד הצבא** (יהושע מזרעה של רחל אמנו), **בזהות הלוחמים** שנבחרו בקפידה (בחר לנו אנשים - גיבורים ויראי חטא), **בזהות המנהיגים** שנמצאים בתענית בסמוך לשדה הקרב, וכן **באמונה הגדולה של הלוחמים** (ויהי ידיו אמונה עד בא השמש), אשר מובילה להכרעה של עמלק בקרב (ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב).

כאייל תערוג

פרשת שבוע לעילוי נשמת אייל מבורך מיום ה"ד

סרן אייל מבורך טוויטו הי"ד גילם באישיותו, במעשיו ובגבורתו את כל הלקחים שעם ישראל הפיק ממלחמת עמלק. בן למשפחה מהמובחרות שבעם ישראל. מנהיג ומפקד הניצב בחזית, תוך שהוא מפקד על מחלקת צנחנים, במלחמת מצווה שנכפתה על עם ישראל, לאחר שבר פנימי. אייל היה מהמובילים שבלוחמי ישראל, נטוע באמונה גדולה בקב"ה, כפי שניכר במראהו ובכל הליכותיו, והיווה דוגמא אישית לפקודיו ולכל הסובבים אותו. חבל על דאבדין ולא משתכחין. יהי זכרו ברוך וה' ייקום דמו ודם כל הנופלים מעם ישראל.